

*О.А. Колесніков – студент III курсу юридичного факультету
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”;
науковий керівник – викладач-стажист кафедри державно-правових дисциплін
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ” М.П. Ткач*

ПРОБЛЕМА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЕКТ В УКРАЇНІ

Перші нетрадиційні духовні культу (секти) почали з’являтися в СРСР у період перебудови. З розпадом Союзу і культурним хаосом, що охопив країну, ситуація значно погіршилась. На території України розпочали діяльність різного роду месії і пророки, які не завжди мали позитивні наміри. Яскравим прикладом цього можуть бути події 10 листопада 1993 р., коли близько сотні членів релігійного руху “Юсмалос”, відомого як “Біле Братство”, на чолі зі своїми духовними лідерами захопили державний музей – храм Святої Софії в Києві, щоб очікувати кінця світу, який відповідно до їхнього світорозуміння, був призначений на 24 листопада 1993 року. Метою членів братства було зачинитися в храмі та здійснити самоспалення. Масовому самогубству вдалося запобігти лише завдяки втручанню правоохоронців.

Проблеми, що їх спричиняють деструктивні релігійні культу та тоталітарні секти, досі є актуальними для України. На сьогоднішній день більше мільйона громадян залучені до діяльності тоталітарних сект, більшість з них становить молодь, а близько 80 тисяч громадян – педагоги-фанатики.

Динамічний розвиток сект у європейських країнах, а також їх вплив на населення як у межах організації, так і поза її межами, примушує держави більш уважно ставитися до цього явища. У країнах Західної Європи безпекою діяльності сект, а також усуненням загроз, які вони спричиняють, займаються спеціальні державні інституції разом з службами безпеки [1].

Впродовж останніх декількох років нове законодавство, яке б обмежувало діяльність сект запровадили країни Балтії, Середньої Азії, у Франції був прийнятий закон про контроль над діяльністю сект, у Білорусі – закон, який її забороняє. Бельгія, Швейцарія, Німеччина, Австрія вже тривалий час мають ряд відповідних положень в законодавстві.

Українське законодавство у сфері свободи совісті та прав, що з неї виникають, вважається одним з найбільш ліберальних у Європі. Однак, з огляду на проблеми, які спричиняють нетрадиційні культові організації, такий демократичний підхід не завжди є виправданим. Крім того, чинне законодавство не містить визначень понять “секта”, “деструктивні культу”, “психологічне насильство”.

Спроба змінити законодавство була здійснена у 2007-2008 рр., коли до Верховної Ради України було внесено законопроект Г.Г. Москаля “Про внесення змін до Закону України “Про свободу совісті та релігійні організації” (щодо запобігання діяльності релігійних культів деструктивного типу та тоталітарних сект)” [2]. В цьому законопроекті пропонувалось збільшити кількість громадян, необхідних для заснування релігійної громади з 10 до 50, заборонити релігійним організаціям проповідувати в школах та займатися підприємницькою діяльністю. На жаль, тоді ці зміни не були прийняті і Україна й досі

залишається осередком поширення релігійних організацій, які в Європі є забороненими як такі, що негативно впливають на психіку людини.

З огляду на це, для врегулювання відносин в цій сфері, більш доцільним є прийняття окремого нормативного-правового акту, а саме – Закону України “Про секти й деструктивні культи в Україні”, який би містив визначення поняття “секта”, “тоталітарна секта”, “деструктивний культ”, “контроль свідомості”, “маніпулювання свідомістю”, також вводив нову процедуру реєстрації нетрадиційних культових організацій із залученням до неї органів Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ, а також органів місцевого самоврядування. Також слід наділяти правом бути членом чи засновником такої релігійної організації лише осіб із повною цивільною дієздатністю, чим виключити можливість участі в сектах та їхніх заходах дітей.

Крім цього, вважаю необхідним заборонити сектам:

- 1) створювати чи мати на своєму балансі школи чи будь які інші навчальні заклади, спортивні організації чи воєнізовані формування, проводити їх збір чи тренування;
- 2) заохочувати чи пропагувати порушення існуючих законів, моралі, втручання в психологічний розвиток молоді, порушення психологічної цілісності особистості або використання психотерапевтичних методів для поширення свого віровчення;
- 3) контролювати час і діяльність (поведінку) тобто примушувати своїх членів дотримуватися суворого розпорядку, у межах якого кожна особа пов’язана з фізичною чи й емоційною напруженою діяльністю;
- 4) розпалювання релігійної ворожнечі у формі підриву поваги й формування ворожості до інших релігій;
- 5) зазіхання на такі права й свободи громадян, як право на життя й медичне обслуговування;
- 6) здійснення й застосування на практиці прямого психологічного тиску, спрямованого на руйнування родини, будь-який контроль свідомості, а також переслідування відступників;
- 7) членам секти не пов’язаних між собою сімейними вузами проживати разом чи вести спільне господарство;
- 8) набувати майно передане їй внаслідок дарування чи спадкування;

Якщо ми хочемо залишитися вільними, зберегти своє конституційне право на особисту недоторканість, нам слід врегулювати існуючу прогалину в нашому законодавстві. Суспільство, яке не реагує на небезпеку поневолення своєї свідомості, широким кроком прямує до загального тоталітаризму.

Література

1. Петрик, В. Європейський досвід відносин держави і новітніх релігій [Електронний ресурс] / Валентин Петрик // Православ’я в Україні – Режим доступу : <http://orthodoxy.org.ua/ru/2009/08/14/25840.html> / 10.11.2009 – Загол. з екрану.
2. Проект Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про свободу совісті та релігійні організації” (щодо запобігання діяльності релігійних культів деструктивного типу та тоталітарних сект)” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/ed_2008_04_21/JF1V700I.html.